

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Rabvlae. Ammianus sui temporis Rabulas, &c. ita describit. Descriptio LI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

erent masculorum calamistris vibrare caesariem, cutem corporis leuigare, incedere populibus nudis, omnique alio cultu vigorem virilitatis, & exponere in habitum foeminarum, deliciasq; mollire.

Arnob. cons. gent. l. b. 2. De luxu regis Indico vide Q. Curtium l. 8.

IMPROBUS, ET potens.

Descriptio L.

Ex Am-
miano l. 27.
c. 10.
In hoc nu-
thore stylus
quidem ple-
rumque ac-
ceruus est.
& praefra-
ctus magni
tamen &
vberis sen-
su.

PER haec tempora Vulcatio Ruffino absoluto vita dum administrat. ad regendam praefecturam praetorianam, ab vrbe Probus accitus, claritudine generis, & potentia, & opum amplitudine cognitus orbi Romano, per quem viuersum penè patrimonia sparsa possedit, iuste, an secus non iudicium est nostri Hunc quasi gemina quadam, vt poetae fingunt, fortuna praepetibus pennis vehens: nunc beneficium ostendebat, & amicos altius erigentem, aliquoties in fidiatorem dirum, & per cruentas noxium simultates, & licet potuit quoad vixit, ingentia largiendo, & interpellando potestates assiduas, erat tamè interdum timidus, ad audaces, contra timidos celsior: vt videretur, cum sibi fideret, de cothurno strepere tragico, & vbi paucet, omni humilior focco.

Atque vt narrantium genus elemento suo expulsum haud ita diu spirat in terris, ita ille marcebat absque praefecturis, quas ob iurgia familiarum ingentium capessere cogebatur, nunquam innocentium per cupiditates immensas, vtque multa perpetrarent impune dominum suum mergentium in temp. Neque fatendum est, numquam illa magnanimitate coalitus clienti, vel seruo agere quicquam iussit illicitum, si vero eorum quemquam criminem vllum compererat admisisse, vel ipsa repugnante iustitia, non explorato negotio sine respectu boni, honestique defendebat. Quod vitium reprehendens pronuntiat Cicero. Quid enim interest inter suasore facti, & probatore? aut quid refert vtrū voluerim fieri, an gaudeam factum? Suspiciosus tamen, & minutus suo pte ingenio fuit, & subamarum aridens, bladiensque, interdum vt noceret. Si autem perspicuum est, in eiusmodi moribus malum, tum maximè cum celari posse e-

xistimatur. Ita implacabilis, & diruptus, nisi laedere quemquam instituisset, nec exorari posset, nec ad ignoscendum erroribus inclinari.

Ideoque aures eius non erant, sed plures videbantur obstructae: in summis diuitiarum, & dignitatum culminibus anxius, & sollicitus, ideoque semper leuibis morbis afflctus.

Nota.

Gemina quadam, vt poetae fingunt fortuna.

Et.

Respexie forte illud Orphei.

Οἷς μὲν γὰρ τεύχεϊς κτεάνων πλεῖσθ' πό-
λυόλογοι.

Οἷς δὲ κἀκὴν κενέϊλον, θυμῶν χόλον ὀρμηί-
ν' ἔστα.

Illis enim praebes diuitiarum vim opulenta-

tam.

Illis vero malam paupertatem, animo iras concitans.

Talis inquit in amicos Probus.

De Cothurno strepere tragico.

Insolentis efferni Megabyxiaeque dicta, & e-

dicta proponere, vt rex in Tragodia solet.

Norunt omnes Cothurnum calceamentum esse Tragicorum, vt foccum comædorum.

Martial. l. 8. epist. 3.

Aui iuuat ad tragicos foccum transferre co-

thurnos.

Vt narrantium genus.

Τὴν νικτὴν φῶσιν dixit Greg. Nazianz. orat. 3. 4.

Sozomenus l. 1. histor. Eccl. c. 13. Simili parabola

usum refert magnum Antonium, cum diceret.

Monachos extra solitudinē pisces esse extra aquā

τὸς μὲν γὰρ ἰχθύας ἐλεγε τὴν ὑγρὸν οὐσίαν ἔ-

φειμ, μοναχοῖς δὲ κόσμον φέρειν τὴν ἔρημον.

Clientem, vel seruum iussit. Clientem, vel seruum latinus dixisset. Ne inde coalitus magnanimitate redolet Ammianum.

R A B U L A E.

Ammianus sui temporis Rabulas, &c. ita describit.

Descriptio LI.

Amianusa
AT nunc videre est per eos omnes tractus, violenta, & rapacissima genera ho-

yo.

Yyy 2 mi-

Confer. cū
istis, qua
habet Si-
donius ep.
7. lib. 5.

minum, per forā omnia volitantium, & sub-
dentium diuites domos, vt Spartanos canes,
aut Cretas, vestigia sagacius colligendo, ad
ipsa cubilia peruenire caussarum. In his pri-
mus est catus eorum, qui seminando diuersa
iurgia per vadimonia mille iactantur, vidua-
rum postes, & orborum limina deterentes,
& auidi inter discordantes amicos, aut pro-
pinquos, vel affines, simularum, ob leuis feri-
nij receptacula, odia struentes, infesta:
in quibus atatis progressu, non vt aliorum
vita tepefcunt, sed magis, magisque robo-
rantur. Inter rapinas insatiabiles, inopes,
ad capiendam verius orationibus iudicum
fidem; quorum nomen ex iustitia natum
est, sicam ingenij distinguentes. Horum ob-
stinatōne libertatem temeritas, constantiam
audacia, præceps, eloquentiam inanis qua-
dam imitatur fluentia loquendi, quarum ar-
tium frauitate, vt Tullius asseuerat, nefas est
religionem decipi iudicantis, at enim,

Cumque nihil tam incorruptum esse de-
beat in repub. quam suffragium, quam sentē-
tia: non intelligo eum, qui ea pecunia corrumpe-
rit, poena dignus sit, qui eloquentia, laudem
etiam ferat. Mihi quidem hoc plus mali fa-
cere videtur, qui oratione, quam, qui pretio
Iudicem corrumpit: quod pecunie corrupere
prudentem nemo potest, dicendo, po-
test.

Secundus est genus eorum, qui iuris pro-
fessi scientiam, quam repugnantium sibi
legum absoluere dissidia, velut vinculis ori-
impositis, reticente iugi silentio, vmbra-
rum suat similes propriarum. Hi velut fata nata-
liria præmonstrantes, aut Sibyllæ oraculorū
interpretes, vultus grauitate ad habitum com-
posita tristisorem, ipsum quoque vendi-
tant, quod oscitantur. Hi vt altius videan-
tur iura callere, Trebatium loquuntur, &
Cæsellinum, & Alfenum, & Auruncorum,
Sicanorumque iamdiu leges ignotas; cum E-
uandri matre abhinc sæculis obrutas multis;
& si ex voluntate matrem tuam finxeris oc-
cidisse, multas tibi suffragantes absolutionum
lectiones reconditas pollicentur, si te num-
marum fenserint.

Tertius eorum est ordo, qui vt in profes-
sione turbulenta clarescant ad expugnandam
veritatem: ora mercenaria procudentes, per
prostitutas frontes, vilescque iatratas, quod ve-
lint, aditus sibi patefaciunt crebros, qui inter
sollicitudines iudicum, per multa distatas,

intresolubili nexu vincientes negotia, labo-
rant, vt omnis quies litibus implicetur: &
nodosis quaestionibus de industria iudicia
circumferibunt, quæ cum rectè procedant,
delubra sunt æquitatis; cum deprauantur,
fouea fallaces, & cœcæ, in quas si captus
cœciderit quisquam, non nisi per multa exi-
lis lustra, ad usque ipsas medullas exustus.

Quartum, & postremum est genus, im-
pudens, perueicax, & indocum, eorum, qui
cum à literarijs eruperint ludis, per angulos
ciuitatum discurrunt, mimiambos, non
caussarum remedijs congrua commentan-
tes, fores diuitum deterendo, cœnarum, cibo-
rumque aucupantes delicias exquisitas: qui
cum semel vmbriaticis lucris, & inhianda
pecuniæ undique se dediderint, litigare fru-
stra, quoslibet innocentes hortantur: & ad de-
fendendam causam admissi (quod raro con-
tingit) suscepti nomen, & vim negotij sub-
ore discepratoris inter ipsos conflictuum ar-
ticulos instruuntur circumlocutionibus in-
digestis, ita scæntes, vt colluionis teterimæ
audire existimes vltulabili clamore Theri-
sten.

Quum autem ad inopiam muniendam
venerint allegationum, ad effrenatam desce-
stunt conuiciandi licentiā, quos nomine ob-
assidua in personas honorabiles probra, die-
bus dictis aliquoties sunt damnati: è quibus
ita sunt rudes nonnulli, vt nunquam se codi-
ces habuisse meminissent, & si in circulo
doctōrum authorum incederint, no-
men piscis, aut edulij, peregrinum esse
vocabulū arbitrantur: si verò aduena quisquā
inuitatum sibi antea Marrianum verbo tenuis
quæsierit, Oratores omnes confessim se Mar-
cianos appellari fingunt, nec iam fas vllum
præ oculis habent, sed tanquam auaritiæ ve-
nundati, & vsu capti, nihil præter infemina-
tam perendi licentiā norunt, & si quem se-
mel intra retia cœperunt, callibus mille impe-
diunt, & vinciunt, per morborum simulatio-
nem vicissim consulto cessantes: vtque per-
uulgati iuris proferatur lectio vna, septè ven-
dibiles introitus præparant: dilationum exa-
mina longissima contextas: & cum nudatis
litigatoribus dies cesserint, & menses, & anni,
tandem obruta vetustate controuersia, in-
tromissa ipsa capita splendoris, ingressa
alia secum aduocatorum simulacra indu-
cunt. Cumque intra cancellorum venerint
septa, & agi cœperint, alicuius fortunæ, vel
salus,

salus, atque laborari debeat, ut ab infante gladius, vel calamitofa detrimenda pellantur, corrugatis hinc inde frontibus. brachijque hiftrionico more formatis, vt concionaria Gracchi fistula post occipitium defit, confitit utrinsecus diu, tandemque ex prameditato concludio per eum, qui est in verba fidentior, surue quoddam principium dicendi exeritur, pro Cluentio, vel pro Ctesiphonte orationum amula ornamenta pronittens, & in eam conelusionem cunctis faciem cupientibus definit: vt nondum se patroni post speciem litis triennium editam cauentur instructos, spatioque prorogati temporis impetrato: quasi cum Antheo vetere colluctati, perseueranter flagrant, pulueris periculosi mercedes.

Veruntamen hæc cum ita sint, non defunt Aduocatis incommoda plurima parum sustinenda rectè victuro: namque sellularijs quæstibus inelcati inter se hostiliter dissident, & rupta maledicendi ferocia, vt dictum est, multos offendunt: quam tunc effutiunt, cum commissarum sibi causarum infirmitatem orationibus validis conuelare non possunt, & Iudices patiuntur interdum, doctos ex Philistionis, aut AEsopi cauillationibus, quam ex Aristidis illius iusti, vel Cætonis disciplina productos, qui are graui, mercari publicas potestates, vt creditores molesti ope eiusque modi fortuna rimantes alienis gremijs excutiunt prædas. Ad extremum id habet caussidicna cum cæteris metuendum, & graue, quod hoc ingenitum est penè litigantibus cunctis, vt cum iurgia mille casibus cadant, accidentia secus in potestate esse existiment patronorum, & omnem certaminum exitum, iisdem soleant assignare: & non vitijs rerum, aut iniquitati aliquoties disceptantium, sed solis defensantibus irascantur.

Note.

Spartanos Canes, & Cretas: Horum meminist Philostratus in venatione suam, idque ἡγεῖται ἵππων, quod sint sagacissima naris.

Et Horat. epod. ode 6.

Fulius Eacon.

Amica v's pastoribus.

Ad ipsa cubilia. Voluit imitari illud Cicero nis in Visonem. Scelera tua non vestigis odorantes ingressus tuos, sed totis volutationibus corporis, atque cubilibus persequi sumus.

Viduarum Postes. Postis pro domo, vt pila, siue columna apud Catullum, quod iam notauimus.

Sicamringenij distringentes. Similiter Caligula peroraturus firisturum se lucubrationis sua telum minatur.

Libertatem temeritas. Disertè Seneca epist. 45. Virtus nobis sub virtutis nomine obrepunt: Temeritas sub titulo fortitudinis latet: Moderatio vocatur ignavia: pro cauto timidus accipitur.

Vmbrarum sunt similes propriarum. Carpit Silentes Iurisperitos, quos νεκρόν vocat εἰδωλα καὶ μόντων. Vide Ausonium de Statua Rusi.

Hi velut fata natalicia præmonstrantes. Allusit ad illud Ciceronis pro Murana. Erant in magna potentia, quæ consulabantur, à quibus etiam dies, tanquam à Chaldais petebantur. Fata natalicia autem dixit Genealogorum dementissimas prædictiones: τὴν περί τὴν γένεσιν κοροὺδωδὸν nominauit D. Chrysofost. in epist. ad Galatas. Fata ipse Tertull. de anima cap. 39. Dum in partu Lucina, & Diane eiulatur, dum per totam hebdomadam Iunoni mensa proponitur: dum vltimo die fata scribunda aduocantur.

Cæsellius, Alfenuus vet. Iurifcons. Alfenuus Varus libros 40. scripsit.

Per prostituta frontes. Frons prostituta est: peraita audacia, & meretricia simillima.

Delubra æquitatis. Μύσα δῖος τεμένε magna iustitia templà dicuntur Anthol. epigr. 4. & olim iudicium confessus in templis, ut notauit in Icoribus.

Vlulabili clamore Therfiten. Vidit illud Homeri.

Θερσίτης δὲ ἐτι μῆνος, ἀμείψεται ἐκαλέα.

Ὁ δὲ πᾶσα φρεσὶν ἦσεν ἀκοσμά τε πολλὰ τε ἦδη.

Therfiten autem solus adhuc loquacissimus tumultuabatur.

Qui verba in animo suo immoderata, multaque sciebat.

Per morborum simulationem. Præclarè ampliationes licum malitiosas, & cessationes exagitat.

Septem vendibiles introitus. Notus in eosmos Rhetorum, qui certa exordia sibi fabricant.

bant, quibus in omni argumento, quasi Delphico gladio vterentur.

Aduocatorum simulachra. *Silentes patronos, quos prius dixit umbris suis similes.*

Et agi cœperint alicuius fortunæ, vel salus. *Quis non videt Perſianum illud. Fures, ait Pedito.*

Peditus quid? crimina rasis

Librat in antisthetis &c.

Concionaria Gracchi fistula. *Notus Caij Phonnascus, qui à tergo concionantis domini fistulam tenens, concitatum, & ira tonantem molli tenore molliebat. Plutarch. in Caio.*

Pulveris periculosi. *Pulus hic forensis acies, ut apud Tullium 1. de Orat. Educere dictionem, ex umbratili exercitatione in puluerem.*

Philistionis. *Philistio poeta comicus, qui scripsit inter ceteras Comœdias βαρολογίας ac φιλόγελων Nugas, & Ridiculum, & visu ipse mortuus est. Suidas Sidon. epist. 1. lib. 11.*

SENATVS, POPVLIQVE
Romani sui temporis flagitiosos mores describit Ammianus his verbis.

Descriptio LII.

*Ammianus
Marcell.
1. 28.*

ITa autem pauci sunt inter eos seueri vindices delictorum, ut si aquam calidam tardius seruus attulerit, trecentis adſigi verbis iubeatur. Si hominem sponte occiderit propria, instantibus plurimis, ut damnetur vnus dominus, hæctenus exclamat. Quid faciat maniosus, & nequam? Ciuitatis autem hoc apud eos est nunc, quod expedit peregrinos iure interficere, quibus liber, quanquam rogatis ad conuiuium excusare. Defectum enim patrimonij se perpeti Senator existimat, si ijs defuerit, quem aliquoties libratu sententijs inuitauerit semel. Pars eorum, si agros vsuri proceſſerunt longius, aut alienis laboribus venaturi: Alexandri magni itinera se putant æquiparasse, vel Cæsaris, vel si à laeu Auerni lembis inuecti sunt pietis: Puteolos, vel Caietam maximè, cum id vaporato audeant tempore: vbi si inter aurata stabella lacinijs sericis inciderint muscæ, vel per foramea umbraculi pensilis radiolus iruperit solis; queruntur, quod non sunt apud Cimærios nati: Deim cum à Siluani lauachro, vel

Mamecæ aquis ventitant hospitalibus, ut quifquam eorum egressus tenuissimis se terſerit linteis; solitis pressorij vestes luce nitentes, arbitra diligenter explorat, quæ vna portantur sufficientes ad iuuandos homines vndecim: tandemque electis aliquot inuolutus, receptis annulis, quos ne violentur humoribus, famulo tradiderat, digitis vt metatis abire: quidam ex his licet rari aleatorum vocabulum declinantes, ideoque se cupientes appellari tesserarios, inter quos tatum differt, quantum inter fures, & latrones; hoc tamen fatendum est, quod cum omnes amicitia Romæ tepeſcant, aleatoria solæ quasi gloriosis questæ sudoribus sociales sint, & affectu nimio firmitate plena connexæ, vnde quidam ex his gregibus inueniuntur, ita concordēs, vt quis illos esse existimet fratres. Ideoque videre licet ignobilem artis tesseraria callentem arcana, vt Catonem Porcium ob repulsam Præturæ, nec suspectam antea, nec speratam incedere grauitate composita mœstiorum, quod ei in maiore conuiuio, vel confessu proconſularis quidam est antelatus.

Subſident aliqui, curiosos homines, senes, aut iuuenes, orbos, vel cœlibes, aut etiam vxores habentes aut liberos, nec enim in hoc titulo diſcrimen aliquod obseruatur, ad voluntates condendas, allicientes eos technis miris; qui cum supremis iudicijs ordinatis, quæ habebant reliquerunt his, quibus morem gerendo testati sunt, illico percunt.

Alius cum dignitate licet ceruice tumida gradieus, notos antea obliquato conuictus aspectu, vt post captas Syracusas existimes reuerti M. Marcellum. Multi apud eos negant esse superas potestates in cælo: nec in publico prodeunt, nec prandent, nec lauari arbitrantur, se cautius posse, antequam ephemeride ſerupuloſè ſciſcitata didiceint. Vbi sit, vebigratia, signum Mercurij, vel quotam Cancræ ſyderis partem polum diſcurrrens obtineat Luna.

Alius si creditorem suum flagitare molestius aduerterit debitum, ad aurigam cõfugit audentem omnia præſcienter, cumque vt veneficum curat vgeri. Vnde non nisi reddita cautione, diſpendioque afflictus graui diſcedit, & additur huic, debitorem voluntarium includit vt proprium, nec ante eius profectionem peraboluit. Parte alia vxor (vt pro uerbium loquitur vetus) eandem incudem diu, noctuque tundendo, maritum testari impellit